

बृहत्कीर्तिर्त्वादीनिबृहस्पतेरेवविशेषणानि कीर्तिर्यशः ज्योतिःशारीरतेजः ब्रह्मवेदाध्ययनं मनःसंकल्पादिरूपं मंत्रोविचारः भाःप्रतिभाविचार्यतत्त्वस्फूर्तिः एतानिबृहंतियस्यसतथा तथाशब्दःपादपूरणार्थः ॥२॥ तासुवक्ष्यमाणत्वेनबुद्धिस्थासु भानुमतीसूर्ययुक्तादिवसाभिमानिनीत्यर्थः ॥३॥ रात्रिमाह भूतानामिति सुषुप्तिकालत्वेनश्रमनाशकत्वात्तस्यांरागोभवत् रागात्तद्वागहेतुत्वात्संध्याद्वयेरागोपेतत्वाद्वा ॥४॥ कपर्दिनोरुद्रस्यसुतामिवसुतांचंद्रकलाललाटेधृतत्वात्तदृश्यादृश्यरूपां तत्रहेतुः तनुत्वादिति तेनसूक्ष्मचंद्रयुक्तत्वंलक्ष्यते चतुर्दशीयुक्तामावास्यासिनीवाली यापूर्वामावास्यासासिनीवालीयोत्तरासाकुहूरितिश्रुतेः ॥५॥ अर्चिष्मतीपूर्णचंद्रोपेताशुद्धपौर्णमासी यस्यांभाभिर्जनोरात्रावपिपश्यतिरूपादिकमितिशेषः साचतुर्थी यस्यांहविर्भिर्देवताइज्यंतेसाहविष्मतीप्रतिपद्युक्तापौर्णमासीराकानामपंचमी पुण्यांब्रताहं महिष्मतीनामचतुर्दशीयुक्तांपूर्वापौर्णमासींअनुमतीनाम यापौर्णमासीसाऽनुमतिर्योत्तरासाराकेतिश्रुतेः ॥ ६ ॥ शुद्धाममावास्यामाह महामखेष्विति सोमयागादिषुदीप्तिमती अमावास्यायांहिदीक्षांकर्तुर्व

बृहत्कीर्तिर्बृहज्ज्योतिर्बृहद्रह्माबृहन्मनाः ॥ बृहन्मंत्रोबृहद्रासस्तथाराजन्बृहस्पतिः ॥ २ ॥ प्रजासुतासुसर्वासुरूपेणाप्रतिमाभवत् ॥ देवीभानुमतीनामप्रथमांगिरसःसुता ॥ ३ ॥ भूतानामेवसर्वेषांयस्यांरागस्तदाभवत् ॥ रागाद्रागेतियामाहुर्द्वितीयांगिरसःसुता ॥ ४ ॥ यांकपर्दिसुतामाहुर्दृश्यादृश्येतिदेहिनः ॥ तनुत्वात्सासिनीवालीतृतीयांगिरसःसुता ॥ ५ ॥ पश्यत्यर्चिष्मतीभाभिर्हविर्भिश्चहविष्मती ॥ षष्ठीमंगिरसःकन्यांपुण्यामाहुर्महिष्मती ॥ ६ ॥ महामखेष्वंगिरसीदीप्तिमत्सुमहामते ॥ महामतीतिविख्यातासप्तमीकथ्यतेसुता ॥ ७ ॥ यांतुह्रस्वाभगवतींजनःकुडुकुहायते ॥ एकानंशेतितामाहुःकुडूमंगिरसःसुतां ॥ ८ ॥ इतिश्रीमहाभारतेआरण्यकेपर्वणिमार्कण्डेयसमास्यापर्वणिआंगिरसोपाख्यानेअष्टादशाधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २१८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥

मार्कण्डेयउवाच बृहस्पतेश्चांद्रमसीभार्यासीघायशस्विनी ॥ अग्नीन्साजनयत्पुण्यान्षडेकांचापिपुत्रिकां ॥ १ ॥ आहुतिष्वेवयस्याग्नेर्हविषायविधीयते ॥ सोमिर्बृहस्पतेःपुत्रःशंयुर्नाममहाव्रतः ॥ २ ॥

धर्मानश्चंद्रोपेदृश्यतेपौर्णमास्यांतुक्षीयमाणःअतोदीप्तिमत्सुदिनेषुएषामहामतीत्युच्यते यतोत्रमहत्महत्त्वान्वाअंतर्हितोविद्यतेस्यामितियोगात् पूर्वपदस्याकारोतादेशआर्षः ॥ ७ ॥ कुडुकुहायतेविस्मितोभवति एकाकला अनंशाअल्पांशवती अलवणायवागूरितिबदल्यार्थेनब्रू योत्तरासाकुहूरितिश्रुतेः प्रतिपद्युक्ताअमावास्याकुहूरितिप्रसिद्धं ॥ ८ ॥ इत्यारण्यकेमर्षणित्रैलकंटीयेभास्तभावदीपेअष्टादशाधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २१८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ तत्रक्रत्वंगभूतःकालःप्रागुक्तः अथक्रत्वंगभूतादेवताःप्रपंचयितुंविषदुपास्तिफलावस्थस्यबृहस्पतेर्विभूतिरूपांसंततिवक्तुमुपक्रमते बृहस्पतेरिति चांद्रमसीचंद्रमसाआक्रांतातारानाम षडग्नीन्शंयुप्रभृतीन्वक्ष्यमाणान् एकांपुत्रिकांस्वाहाख्यां ॥ १ ॥ आहुतिषुप्रधानाहुतिषुदर्शपौर्णमासेचयस्यआयं हविषा तृतीयाप्रथमार्थे प्रथमंहविर्विधीयतेयदाग्नेयोष्टाकपालोमावास्यायांचपौर्णमास्यांचाव्युतोभवतीत्यादिश्रुत्याचोद्यते सशंयुर्नाम ॥ २ ॥